

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS PATAISOS NAMUS

2022-02-22 Nr. 4D-2021/1-1545
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė 2021 m. gruodžio 27 d. gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą (toliau vadinama ir – Skundas) dėl Marijampolės pataisos namų (toliau vadinama ir – Marijampolės PN, MPN) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2021 m. lapkričio 3 d. kreipimąsi.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma: „2021-11-03 Kalėjimų departamentui (*reng. past.* Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, toliau vadinama ir – KD, Kalėjimų departamentas) pateikiau skundą Nr. 2G-4296/2021-11-11 dėl Marijampolės PN administracijos veiksmų, kurių KD nagrinėjimui persiuntė šiai pataisos įstaigai. 2021-11-23 gavau Marijampolės PN atsakymą [...]. Su atsakymu nesutinku, atsakymas vertintinas kaip deklaratyvus“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolierės prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Seimo kontrolierė 2022 m. sausio 6 d. raštu Nr. 4D-2021/1-1545/3D-56 kreipėsi į MPN direktorių prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2022 m. sausio 17 d. Seimo kontrolierė gavo MPN 2022 m. sausio 17 d. raštą Nr. 1S-425.

Seimo kontrolierė 2022 m. sausio 6 d. raštu Nr. 4D-2021/1-1545/3D-57 kreipėsi į Kalėjimų departamento direktorių prašydama paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2022 m. sausio 14 d. Seimo kontrolierė gavo Kalėjimų departamento 2022 m. sausio 14 d. raštą Nr. 1S-157.

Šiuose raštuose ir prie jų pridėtuose dokumentuose nurodoma:

4.1. Pareiškėjas 2021 m. liepos 9 d. raštu kreipėsi į MPN administraciją (šis Pareiškėjo raštas MPN buvo užregistruotas 2021 m. liepos 13 d.) prašydamas jį paskatinti; be kitų aplinkybių Pareiškėjas šiame kreipimesi nurodė pageidavimą nebendrinti pasiūlymų skatinti, t. y., prašė būti paskatintas atskirai už kiekvieną kompetentingo subjekto pateiktą pasiūlymą skatinti, iš viso tris kartus;

4.2. „Minėtas skundas (*reng. past.* Pareiškėjo 2021 m. liepos 9 d. kreipimasis) buvo nukreiptas nagrinėti Resocializacijos skyriaus specialistui atsakingam už 2 būrį. Į minėtą skundą specialistas neatsakinėjo raštu, kadangi į rūpimus klausimus Pareiškėjui atsakė viską išaiškindamas

žodžiu, dėl ko minėtas asmuo pretenzijų neišreiškė“;

4.3. „pareiškėjas kreipėsi į Kalėjimų departamentą pateikdamas 2021-11-03 skundą (reg. Nr. 2G-4296/2021-11-11), kuriame skundžiami Marijampolės pataisos namų darbuotojų veiksmai (neveikimas) nepateikiant atsakymo į prašymą (*reng. past.* Pareiškėjo 2021 m. liepos 9 d. kreipimasis) [...]. [...] Kalėjimų departamentas minėto skundo nenagrinėjo, kadangi persiuntė jį nagrinėti Marijampolės pataisos namų direktoriui 2021-11-16 raštu (reg. Nr. 2S-4022), kurio kopija pateikta pareiškėjui (rašto kopija pridedama). [...] pareiškėjo 2021-11-03 skundas Kalėjimų departamento buvo persiustas nagrinėti Marijampolės pataisos namų direktoriui vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 183 str. 1 d., [...], ir atsižvelgus į tai, kad Kalėjimų departamentui nepateikta duomenų apie pareiškėjo skunde nurodytų aplinkybių nagrinėjimą Marijampolės pataisos namuose, taip pat vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 str. 12 p. išskirtu subsidiarumo principu, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektų sprendimai turi būti priimami ir įgyvendinami žemiausiu efektyvumą galinčiu užtikrinti viešojo administravimo sistemos lygmeniu“;

4.4. 2021 m. lapkričio 17 d. MPN buvo gautas Pareiškėjo 2021 m. lapkričio 3 d. kreipimasis, kuriame nurodoma: „2021 liepos mėn. Marijampolės PN gyvendamas 2 būryje būrio viršininkui pateikiau raštišką prašymą dėl paskatinimo priemonių skyrimo. Prašymas, kaip teigė būrio viršininkas, buvo užregistruotas, tačiau iki šios dienos nesu gavęs atsakymo į pateiktą prašymą. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstyta, prašau: atlikti tyrimą dėl aukščiau nurodytų faktinių aplinkybių, nustatyti, dėl kokių priežasčių nėra pateiktas atsakymas; nustačius pažeidimą, nurodyti, pažeidimą padariusio pareigūno vardą pavardę, kokių veiksmų buvo imtasi jo atžvilgiu dėl padaryto nusizengimo“;

4.5. į MPN 2021 m. lapkričio 17 d. gautą skundą Pareiškėjui buvo atsakyta 2021 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. 20/07-3477, kuriame nurodoma: „Atsakydami į jūsų prašymą 2021-07-09 d., [...], persiustą Kalėjimų departamento [...], dėl skyrimo papildomo pasimatymo, informuojame jus, jog šių metų liepos 12 d., būrio Nr. 2, drausmės komisijoje buvo svarstomas klausimas dėl jūsų paskatinimo. Komisijos narių sprendimu jums buvo skirta paskatinimo priemonė – papildomas ilgalaikis pasimatymas. Su šiuo sprendimu jūs buvote supažindintas pasirašytinai. Taigi, į jūsų rašytą prašymą buvo atsižvelgta ir skirta norima paskatinimo priemonė. Resocializacijos skyriaus specialistas jums į minėtą prašymą neatsakė raštu, kadangi kaip jau minėjau apie drausmės komisijos rezultatus jau buvote informuotas asmeniškai ir jokių pretenzijų neišreiškėte. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodekso 183 straipsnio 2 dalimi, atsakymas per vieną mėnesį gali būti skundžiamas Kalėjimų departamento direktoriui.“

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

5. Bausmių vykdymo kodekso:

183 straipsnis „Bausmių vykdymo institucijų, įstaigų ir pareigūnų veiksmų ir sprendimų apskundimas“ – „1. Viešųjų darbų, laisvės apribojimo, arešto, terminuoto laisvės atėmimo ir laisvės atėmimo iki gyvos galvos bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų pareigūnų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami atitinkamą bausmę vykdančios institucijos ar įstaigos vadovui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo skundo gavimo dienos. 2. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytas bausmes vykdančių institucijų ir įstaigų vadovų veiksmai ir sprendimai per vieną mėnesį gali būti skundžiami Kalėjimų departamento direktoriui. Šis skundą turi išnagrinėti ne vėliau kaip per dvidešimt darbo dienų nuo jo gavimo dienos, o jei dėl skundo atliekamas tyrimas, – per dvidešimt darbo dienų nuo tyrimo baigimo dienos.“

6. Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ; teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2021 m. liepos 1 d. iki 2022 m. sausio 29 d.):

- 3 straipsnis „Viešojo administravimo principai“ – „Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...]; 5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]; 9) objektyvumo. Šis principas reiškia, kad administracinio sprendimo priėmimas ir kiti oficialūs viešojo administravimo subjekto veiksmai turi būti nešališki ir objektyvūs“;

- 11 straipsnis „Prašymų ir skundų administraciniam sprendimui priimti pateikimas ir nagrinėjimas“ – „1. Asmenų prašymus ir skundus viešojo administravimo subjektai nagrinėja pagal Vyriausybės patvirtintas taisykles. [...]. 4. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui.“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Taisyklės; teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2017 m. lapkričio 23 d. iki 2021 m. gruodžio 7 d.):

- 25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

- 35 punktas – „Atsakymai į prašymus parengiami atsižvelgiant į jo turinį: 35.1. į prašymą suteikti administracinę paslaugą – išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą, – atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.2. į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo nustatyta tvarka arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.3. į prašymą priimti administracinį sprendimą – atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; 35.4. į kitus prašymus – atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys.“

Tyrimo išvados

8. Skunde nurodoma, kad Pareiškėjas gavo galimai teisės aktų reikalavimų neatitinkanti atsakymą į jo 2021 m. lapkričio 3 d. kreipimąsi.

9. Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų, tarp jų, ir nuostatų, susijusių su prašymų / skundų persiuntimu kitai institucijai nagrinėti pagal kompetenciją bei jų nagrinėjimu iš esmės.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 5–7 punktai) viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – Kalėjų departamentas), gavęs asmens prašymą / skundą, turi įvertinti, ar yra kompetentingas nagrinėti gautą kreipimąsi; jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme ar skunde išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl prašyme ar skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja, ne vėliau kaip

per penkias darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui ir apie tai praneša asmeniui.

Viešojo administravimo subjektas (nagrinėjamu atveju – MPN), pagal jam suteiktus įgaliojimus galintis spręsti asmens prašyme / skunde nurodytas problemas, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, tarp jų, išsamumo ir objektyvumo principų, kurie reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. *Atsakymus į prašymus viešojo administravimo subjektas parengia atsižvelgdamas į jo turinį*, t. y., į prašymą suteikti administracinę paslaugą (išduoti dokumentą, jo kopiją, nuorašą ar išrašą, patvirtinantį tam tikrą juridinį faktą) atsakoma suteikiant prašomą administracinę paslaugą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą pateikti institucijos turimą informaciją atsakoma pateikiant prašomą informaciją arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; į prašymą priimti administracinį sprendimą atsakoma pateikiant atitinkamo priimto dokumento kopiją, išrašą ar nuorašą arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys; *į kitus prašymus atsakoma laisva forma arba nurodomos atsisakymo tai padaryti priežastys*. Atsakymą į gautą prašymą / skundą jis turi pateikti per dvidešimt darbo dienų nuo prašymo / skundo gavimo institucijoje dienos.

10. Skundo tyrimo metu nustatyta:

10.1. Pareiškėjas 2021 m. liepos 9 d. raštu kreipėsi į MPN administraciją prašydamas jį paskatinti; be kitų aplinkybių, Pareiškėjas šiame kreipimesi pareiškė pageidavimą nebendrinti pasiūlymų skatinti, t. y., prašė būti paskatintas atskirai už kiekvieną kompetentingo subjekto pateiktą pasiūlymą skatinti, iš viso tris kartus; *per teisės aktuose nustatytą dvidešimties darbo dienų terminą į šį Pareiškėjo kreipimąsi raštu nebuvo atsakyta*; pasak MPN pareigūnų, pirmiau nurodytas atsakymas Pareiškėjui nebuvo pateiktas, nes į visus rūpimus klausimus jam buvo atsakyta žodžiu.

Atkreiptinas dėmesys, kad pagal nustatytą teisinį reglamentavimą pirmiau nurodyta aplinkybė pati savaime nėra ir negali būti laikoma teisiniu pagrindu, atleidžiančiu MPN pareigūnus nuo įstatyminės pareigos pateikti atsakymą į Pareiškėjo 2021 m. liepos 9 d. prašymą pagal jo turinį, t. y., paaiškinant, ar buvo bendrinami pasiūlymai skatinti Pareiškėją, jei taip, dėl kokių priežasčių, jei pirmiau nurodyti pasiūlymai skatinti nebuvo bendrinami, nurodant, į kurią iš trijų pasiūlymų skatinti buvo atsižvelgta, ar ketinama ateityje spręsti klausimą dėl likusių dviejų pasiūlymų skatinti ir kt., todėl vertintina, kad MPN pareigūnai turėjo pareigą per teisės aktuose nustatytą terminą raštu atsakyti Pareiškėjui į 2021 m. liepos 9 d. prašymą, tačiau to nepadarė ir pažeidė Taisyklių (šios pažymos 7 punktas) reikalavimus;

10.2. Pareiškėjas 2021 m. lapkričio 3 d. raštu kreipėsi į Kalėjų departamentą skųsdamas Marijampolės pataisos namų darbuotojų veiksmus (neveikimą), nepateikiant atsakymo į jo 2021 m. liepos 9 d. prašymą (Kalėjų departamente gautas 2021 m. lapkričio 11 d.); Kalėjų departamento pareigūnai 2021 m. lapkričio 16 raštu Nr. 2S-4022, t. y. *per tris darbo dienas ir nepažeidžiant VAI įtvirtinto penkių darbo dienų termino*, pirmiau nurodytą kreipimąsi persiuntė MPN nagrinėti pagal kompetenciją (šios pažymos 4.3 punktas);

10.3. 2021 m. lapkričio 17 d. MPN buvo gautas Pareiškėjo 2021 m. lapkričio 3 d. kreipimasis; MPN 2021 m. lapkričio 23 d. raštu Nr. 20/07-3477 pateikė atsakymą; šiame MPN atsakyme rašoma: „Atsakydami į jūsų prašymą 2021-07-09 d., [...], *persiustą Kalėjų departamento* [...], informuojame jus, jog šių metų liepos 12 d., būrio Nr. 2, drausmės komisijoje buvo svarstomas klausimas dėl jūsų paskatinimo. Komisijos narių sprendimu jums buvo skirta paskatinimo priemonė – papildomas ilgalaikis pasimatymas. Su šiuo sprendimu jūs buvote supažindintas pasirašytinai. Taigi, į jūsų rašytą prašymą buvo atsižvelgta ir skirta norima paskatinimo priemonė. Resocializacijos skyriaus specialistas jums į minėtą prašymą neatsakė raštu, kadangi kaip jau minėjau apie drausmės komisijos rezultatus jau buvote informuotas asmeniškai ir jokių pretenzijų neišreiškėte“.

Visų pirma, iš šio atsakymo turinio nėra aišku, į kurį Pareiškėjo kreipimąsi yra atsakoma, t. y., ar į 2021 m. liepos 9 d., ar į KD MPN persiustą 2021 m. lapkričio 3 d. Pareiškėjo kreipimąsi; antra, MPN 2021 m. lapkričio 23 d. rašte Nr. 20/07-3477 *Pareiškėjui taip ir nėra paaiškinama, ar buvo bendrinami pasiūlymai jį skatinti, jei taip, dėl kokių priežasčių, jei pirmiau nurodyti pasiūlymai skatinti nebuvo bendrinami, nenurodoma, į kurį iš trijų pasiūlymų skatinti buvo atsižvelgta, ar ketinama ateityje spręsti klausimą dėl likusių dviejų pasiūlymų skatinti ir kt., nepateikiamos teisėtos atsakymo į Pareiškėjo 2021 m. liepos 9 d. kreipimąsi nepateikimo priežastys (šios pažymos 10.1 punktas), neįvertinami MPN pareigūnų veiksmai (neveikimas) nepateikiant atsakymo raštu į pirmiau nurodytą Pareiškėjo kreipimąsi; šios aplinkybės leidžia teigti, kad Pareiškėjui buvo pateiktas VAI įtvirtintų išsamumo ir objektyvumo principų, kurie reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį, neatitinkantis atsakymas.*

11. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas yra pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

12. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia X Skundą dėl MPN pareigūnų veiksmų (neveikimo), netinkamai nagrinėjant Pareiškėjo 2021 m. liepos 9 d. ir 2021 m. lapkričio 3 d. kreipimusis, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

13. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, MPN direktoriui Regimantui Kavaliauskui rekomenduotina:

13.1. iš naujo išnagrinėti Pareiškėjo 2021 m. liepos 9 d. ir 2021 m. lapkričio 3 d. kreipimusis ir pateikti jam teisės aktų reikalavimus bei jo kreipimąsi turinį atitinkantį atsakymą (**atsakymo kopiją pateikiant Seimo kontrolierei**);

13.2. imtis priemonių, kad ateityje asmenų prašymai būtų išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo MPN dienos;

13.3. imtis priemonių, kad ateityje pareiškėjams teikiami atsakymai būtų aiškūs, išsamūs, pagrįsti objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis bei atitiktų prašymų turinį.

Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė